VII kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach (nr 10)**

z dnia 24 maja 2012 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach (nr 10)

24 maja 2012 r.

Komisja Nadzwyczajna do spraw zmian w kodyfikacjach, obradująca pod przewodnictwem posła **Krzysztofa Kwiatkowskiego (PO)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– sprawozdanie podkomisji stałej do spraw nowelizacji prawa karnego o senackim projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (druk nr 289).

W posiedzeniu udział wzięli: **Stanisław Chmielewski** sekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości wraz ze współpracownikami oraz **Andrzej Matusiewicz** senator.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Sylwia Chojecka** i **Agnieszka Grybska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych; **Katarzyna Abramowicz** i **Piotr Podczaski** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Krzysztof Kwiatkowski (PO):

Otwieram posiedzenie Komisji nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach.

Porządek posiedzenia przewiduje jeden punkt – rozpatrzenie sprawozdania podkomisji stałej do spraw nowelizacji prawa karnego o senackim projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (druk nr 289). Pracami podkomisji kierował pan przewodniczący Jerzy Kozdroń, któremu oddam głos. Wcześniej przywitam obecnego na sali pana ministra Stanisława Chmielewskiego reprezentującego rząd. Witam również pana senatora.

Przypominam, że jest to inicjatywa ustawodawcza Senatu realizująca wyrok Trybunału Konstytucyjnego.

Panie przewodniczący, oddaję panu głos.

Poseł Jerzy Kozdroń (PO):

Proszę państwa, jest to krótka nowelizacja spowodowana treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego, który dopatrzył się pewnych nieprawidłowości. Senat zaproponował nowe brzmienie art. 632a, które brzmi następująco:

„W wyjątkowych wypadkach, w razie umorzenia postępowania, sąd może orzec, że koszty procesu ponosi w całości lub części oskarżony lub Skarb Państwa”.

Dotychczasowa treść przepisu była taka, że w wyjątkowych wypadkach, w razie umorzenia postępowania, sąd może orzec, że koszty procesu ponosi w całości lub części oskarżony, a w sprawach z oskarżenia prywatnego oskarżony lub Skarb Państwa.

W pierwszej wersji nie przewidywano możliwości ponoszenia kosztów postępowania przez oskarżonego w sprawach z oskarżenia publicznego. Stąd propozycja Senatu. Uznaliśmy jednak, że propozycja Senatu jest niedookreślona, nieprecyzyjna. Zaproponowaliśmy takie sformułowanie tego przepisu, żeby tę propozycję dodać jako paragraf 2 w art. 632a. Art. 632a w dotychczasowym brzmieniu stanie się paragrafem 1, a dodajemy paragraf 2, który brzmi:

„Jeżeli przyczyny umorzenia powstały w toku postępowania, sąd może orzec od Skarbu Państwa zwrot uzasadnionych wydatków z tytułu ustanowienia jednego pełnomocnika”.

Przewodniczący poseł Krzysztof Kwiatkowski (PO):

Dziękuję panu przewodniczącemu.

Przedstawiciel wnioskodawców ma życzenie zabrać głos. Proszę, pan senator Andrzej Matusiewicz.

Senator Andrzej Matusiewicz:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, szanowna Komisjo, panie ministrze. Chciałbym zwrócić uwagę na to, że pan przewodniczący pierwotnie zacytował nie ten przepis, który był podstawą zmian. Chodzi o art. 632 pkt 2 k.p.k., który stanowi, że w razie umorzenia postępowania karnego koszty ponosi Skarb Państw, z wyjątkiem wynagrodzenia pełnomocnika, adwokata lub radcy prawnego, który występuje jako pełnomocnik pokrzywdzonego w postępowaniu przygotowawczym, bądź oskarżyciela posiłkowego w postępowaniu sądowym. Chodzi o przypadek, w którym oskarżony sam spowodował wszczęcie postępowania karnego na skutek zawiadomienia przez osobę oskarżonego.

Problem polega na tym, że ten przepis utracił moc z chwilą ogłoszenia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, tj. 10 listopada 2011 r. Od tego czasu istnieje luka prawna. Nie ma przepisu odnoszącego się do takich stanów faktycznych. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego zapadł na skutek skargi pełnomocnika pokrzywdzonego przy takim stanie faktycznym, gdy oskarżony zmarł. W związku z tym Trybunał Konstytucyjny wydał tzw. orzeczenie zakresowe, ale w uzasadnieniu napisał, że może dotyczyć również innych podstaw umorzenia postępowania karnego wymienionych w art. 17 Kodeksu postępowania karnego. Najczęstsze przypadki, jakie mogą zachodzić, to przedawnienie karalności, śmierć oskarżonego, ale również umorzenie ze względu na znikomą szkodliwość czynu. Nieraz takie postępowanie toczy się dość długo.

Przypomnę, że wszystkie zainteresowane podmioty poparły tę powyrokową inicjatywę ustawodawczą Senatu – minister sprawiedliwości, Krajowa Rada Sądownicza, Naczelna Rada Adwokacka, Krajowa Izba Radców Prawnych, Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA oraz Helsińska Fundacja Praw Człowieka. Zdaję sobie sprawę, że Komisja pracuje nad bardzo szeroką nowelizacją Kodeksu postępowania karnego, ale wydaje się, że jest pilna potrzeba…

Przewodniczący poseł Krzysztof Kwiatkowski (PO):

Jeszcze nie pracuje, ale będzie.

Senator Andrzej Matusiewicz:

Istnieje pilna potrzeba, żeby nadać bieg inicjatywie ustawodawczej Senatu. Jaka to jest skala i czy byłyby na to pieniądze w budżecie państwa, konkretnie w budżecie ministra sprawiedliwości, dziale – Sądy powszechne, należałoby to zbadać. Ministerstwo może dysponować danymi, ile jest tego typu przypadków. O ile wiem, prezesi sądów rokrocznie wypełniają statystyki, ile było umorzeń i z jakich powodów. Na pewno nie są to częste przypadki. Ile razy w ciągu roku może dojść do śmierci osób podejrzanych czy oskarżonych, ile może być przedawnień? Mogą też być przypadki związane z tym, że sąd, prowadząc postępowanie, umarza je ze względu na znikomą szkodliwość czynu. Pokrzywdzony wydatkował kwoty na honorarium adwokackie czy na wynagrodzenie radcy prawnego, jako pełnomocnika, a kwot tych nie może dochodzić. To jest kwestia regulowana przez art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, czyli prawo do sądu, i zasadę proporcjonalności (art. 33 ust. 1 Konstytucji RP).

W imieniu Senatu prosiłbym o możliwie szybkie nadanie biegu sprawie, ponieważ od 10 listopada 2011 r. istnieje luka prawna.

Przewodniczący poseł Krzysztof Kwiatkowski (PO):

Były też pytania adresowane do ministerstwa. Pan minister Chmielewski.

Poseł Jerzy Kozdroń (PO):

Jeżeli pan przewodniczący pozwoli, powiedziałbym kilka słów i opuściłbym obrady, bo za chwilę mam wystąpienie.

Przewodniczący poseł Krzysztof Kwiatkowski (PO):

Temperament pana przewodniczącego skazuje mnie z góry na porażkę. Pan przewodniczący Kozdroń, bardzo proszę.

Poseł Jerzy Kozdroń (PO):

Proszę państwa, rozumiem, że Senat jest bardzo przywiązany do własnego dzieła. Panie senatorze, my również zasięgaliśmy opinii Ministerstwa Sprawiedliwości i prowadziliśmy konsultacje. Nie jest tak, że wydumaliśmy sobie jakiś przepis. Jego brzmienie było oparte na konkretnych przypadkach. Jest to pewne *lex specialis*, które wprowadziliśmy do tej ogólnej zasady z art. 632a.

Co do wyroku Trybunału Konstytucyjnego, pragnę powiedzieć publicznie, że wyroki boskie i trybunalskie są niezbadane, co nie znaczy, że wszystkie są słuszne. Prawo do sądu to jedno, a domniemanie niewinności to także zasada konstytucyjna. Jeżeli ktoś nie jest skazany w toku procesu, to również nie możemy przesądzać obowiązku ponoszenia kosztów. W tym przypadku musimy brać pod uwagę dwie zasady i chcieliśmy je pogodzić. Dlatego przyjęliśmy takie, a nie inne rozwiązanie.

Dziękuję serdecznie. Proszę pana przewodniczącego o pozwolenie opuszczenia obrad, bo mam wystąpienie.

Przewodniczący poseł Krzysztof Kwiatkowski (PO):

Dziękuję bardzo. Pan minister Chmielewski.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Stanisław Chmielewski:

Dziękuję, panie przewodniczący. Wysoka Komisja, wchodząc w dyskusję, chcę stwierdzić jedno. Faktem jest, że podkomisja, pracując nad przedłożeniem senackim, pozostawała w kontakcie z przedstawicielami Ministerstwa Sprawiedliwości, którzy znali założenia dużej nowelizacji Kodeksu postępowania karnego, które przygotowała Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego przy ministrze sprawiedliwości. Założenia zostały przyjęte 8 maja 2012 r. przez Radę Ministrów i będą podstawą do przygotowania wersji projektu ustawy nowelizującej kodeks i to w trybie dość szybkim.

Efekt pracy podkomisji w postaci sprawozdania z dnia 9 maja 2012 r. jest co do zasady zgodny z przyjętymi założeniami. W związku z tym minister sprawiedliwości popiera rozwiązanie, które zostało wypracowane.

Jeśli chodzi o informację, jaka jest skala problemu umorzeń, nie mamy pełnej informacji, bo statystyka nie obejmuje wszystkich przypadków. Jeśli chodzi o przyczyny umorzenia z powodu przedawnienia, to w 2011 r. w sądach rejonowych było 679 takich przypadków, a w sądach okręgowych 26. Inne przyczyny, np. z pkt 3 (znikoma szkodliwość) i 4 (niepodleganie karze) paragrafu 1 art. 17 Kodeksu postępowania karnego, to łącznie 2352 przypadki, w tym z oskarżenia prywatnego 290 przypadków. To nie jest skala ogromna. Zgodnie z brzmieniem zaproponowanym przez podkomisję chodziłoby o zwrot kosztów związanych z ustanowieniem jednego pełnomocnika. Jestem przekonany, że można by tego dokonać w ramach środków, którymi dysponują sądy powszechne, i nie rodziłoby to problemów.

Uzupełnienie jest jak najbardziej słuszne, bo 10 listopada ubiegłego roku minął, a sprawy się toczą.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Krzysztof Kwiatkowski (PO):

Pan senator chce uzupełnić, bardzo proszę.

Senator Andrzej Matusiewicz:

Chciałbym zapytać o potrzebę wprowadzania zapisu o jednym pełnomocniku, skoro taki zapis mamy w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości o opłatach za czynności adwokata. Taki sam zapis jest wprowadzony w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości o opłatach za czynności radcy prawnego. Ten przepis obowiązuje, stąd pytanie, czy istnieje potrzeba wprowadzania go przepisem rangi ustawowej, skoro funkcjonuje w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości?

Przewodniczący poseł Krzysztof Kwiatkowski (PO):

Pan minister, a za chwilę Biuro Legislacyjne.

Sekretarz stanu w MS Stanisław Chmielewski:

Jest to faktycznie *lex specialis* w odniesieniu do zasad ogólnych. W art. 616 Kodeksu postępowania karnego mówimy już o jednym pełnomocniku. Rozporządzenie to akt niższej rangi. W tym przepisie przyznajemy pewne prawa w związku z sytuacją, która powstała lub ujawniła się w trakcie postępowania. Zdaniem ministra sprawiedliwości celowe jest jednoznaczne regulowanie tych kwestii w ustawie. Rozporządzenie będzie tylko powtarzało ten zapis, a może w przyszłości je zmienimy. Jeśli przepis ten znajdzie się w ustawie, będziemy mieli jasną sytuację i nie będzie dalszych roszczeń, tym bardziej że ludzka pomysłowość nie zna granic.

Przewodniczący poseł Krzysztof Kwiatkowski (PO):

Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne.

Legislator Piotr Podczaski:

Najkrócej rzecz ujmując, zgadzam się z panem ministrem. Rzeczywiście w pewnym zakresie tworzymy nową normę. Naszym zdaniem uzasadnione jest, aby mimo pewnych uregulowań rangi podstawowej, które nie do końca w tej sytuacji będą mogły być zastosowane, właściwe jest zamieszczenie w ustawie tego określenia.

Przewodniczący poseł Krzysztof Kwiatkowski (PO):

Dziękuję bardzo.

Otwieram dyskusję. Jeśli nie będzie zgłoszeń, zaproponuję przyjęcie propozycji w wersji zaproponowanej przez podkomisję stałą. Nie ma zgłoszeń.

Przystępujemy do głosowania zmiany ustawy – Kodeks postępowania karnego w wersji zaproponowanej przez podkomisję. Kto z państwa połów jest za? (12) Kto jest przeciwny? (0) Kto się wstrzymał? (0).

Przyjęliśmy projekt w wersji zaproponowanej przez podkomisję.

Musimy wyznaczyć posła sprawozdawcę.

Poseł Mariusz Witczak (PO):

Proponuję posła Jerzego Kozdronia.

Przewodniczący poseł Krzysztof Kwiatkowski (PO):

Czy są inne zgłoszenia? Nie ma sprzeciwu wobec tej kandydatury, zatem mamy wyznaczonego sprawozdawcę.

Wyznaczamy dwudniowy termin dla MSZ.

Czy są jakieś inne sprawy, zgłoszenia? Nie widzę.

Zamykam posiedzenie, serdecznie dziękując panu senatorowi, jako przedstawicielowi wnioskodawców, oraz panu ministrowi.